

2.10.17
מס' עתירה 17-1382

בעניין:
עותר - עו"ד אביעד ויסולי

נגד

משיבים -
אגף ארגון
אגף מחשב
מנהלת הליכוד
מבקר התנועה

פסק דין

1. בפנינו עתירה של עו"ד אביעד ויסולי שעניינה חוקיותה ותקינותה של ההתפקדות לתנועה באמצעות האינטרנט.
2. מזה יותר מעשור, מאפשרת התנועה להתפקד אליה באמצעות אתר האינטרנט שלה באופן מקוון, תוך מילוי טפסים אלקטרוניים ומתן פרטי אשראי, אך מבלי לדרוש חתימת ידו של המתפקד על טופס ההתפקדות.
3. טענת העותר הנה שדרך התפקדות זאת עומדת בניגוד לסעיף 5(א) לחוקה, לפיו "הבקשה לחברות בתנועה תיחתם בחתימת יד המבקש על גבי טופס 'בקשת הצטרפות'". בנוסף, הטופס אמור לכלול הצהרת המבקש כי הוא מזדהה עם מטרות התנועה, אינו חבר במפלגה אחרת וכן הרשאה לחיוב חשבון בנק לתשלום דמי חבר.
4. ההתפקדות האינטרנטית אינה כוללת חתימת יד המבקש על הטופס ולא הרשאה לחיוב חשבון בנק, אלא דמי החבר משולמים בכרטיס אשראי. מעבר לכך, ההצהרה על הזדהות עם מטרות התנועה היא ערטילאית והמטרות עצמן אינן מוצגות בפני המבקש להצטרף.
5. כן טוען העותר, כי סעיף 3 לחוקה מונע את קבלתו לתנועה של מי שהורשע בעבירה שיש עמה קלון שנה עובר לבקשת ההצטרפות. הגבלה זו לא באה לידי ביטוי בטופס ההתפקדות ובהתפקדות האינטרנטית.

6. העותר מטעים, כי המצטרפים באמצעות האינטרנט הצטרפו לתנועה בניגוד לחוקתה והקניית זכות ההצבעה להם מנוגדת לחוקה. החוקה הנה תקנון של מפלגה כמשמעות הדבר בחוק המפלגות והקניית זכות הצבעה למי שאינו זכאי לכך מהווה עבירה על חוק המפלגות.
7. על כן, העותר מבקש כי נורה על התליית זכות ההצבעה של כל מי שהתפקד לליכוד באמצעות האינטרנט עד אשר יחתום על טופס ידני של הצטרפות לתנועה וכן כי נורה על תיקון הטופס הידני של הצטרפות לתנועה באופן שהמבקש להצטרף יצהיר על עמידתו בכל התנאים של החוק וחוקת הליכוד.
8. הגם שאין הדבר מפורש בעתירה, סוגיית ההתפקדות לליכוד צפה ועלתה לדיון בעקבות פרסומים על הצטרפות לכאורה לתנועה של גורמים שאינם מזדהים עם מטרותיה, מתוך מגמה להשפיע על ניהולה של התנועה ובחירת נציגיה לכנסת באופן מניפולטיבי ושלא בתום לב.
9. היועץ המשפטי של התנועה שותף לדאגת העותר העולה מן ההקשר של העתירה, אך מבקש לדחות את האמצעים בהם מבקש העותר לאחוז. לטענת היועץ המשפטי, ההצטרפות באמצעות אינטרנט היא נוהג מושרש בתנועה שזכה לאישור בית הדין בעתירה מס' 891/07 וכי יש לתת פרשנות רחבה למונח "חתימת יד" באופן שתואם את רוח הזמן.
10. בדיון שבפנינו, היועץ המשפטי הצהיר, כי ההתפקדות באמצעות אתר האינטרנט תשונה כך, שבעת הצהרה של המבקש להצטרף לתנועה עם מטרות התנועה יוצגו לו עיקרי מטרותיה של תנועת הליכוד, למען יידע למה הוא מסכים. בנוסף, הביע היועץ המשפטי הסכמה לתקן את הניסוח בטופס ההצטרפות כך שיהלום את סעיף 3 לחוקת הליכוד בעניין קיומה של הרשעה בעבירה שיש עמה קלון בשנה שקדמה לבקשת ההצטרפות.
11. לאחר ששמענו את טענות הצדדים ורשמנו בפנינו את הצהרותיו של היועץ המשפטי של התנועה, דעתנו היא, שבכפוף להצהרות אלה, דין העתירה להידחות.
12. הסעיפים הדנים בדרכי ההצטרפות לתנועה נוסחו בשנת 1992, כאשר תקשורת מחשבים הייתה נחלתם של יודעי ח"ן והאינטרנט לא היה ידוע כלל לציבור הרחב (לפי הוויקיפדיה, שירות ה-WWW נפתח ב-6 באוגוסט 1991). משכך, יש להבין את דרישות הכתב והחתימה על רקע המציאות הטכנולוגית ששררה בעת קבלת החוקה.
13. בפרשנות חוקתית, אנו סבורים, כי יש להבחין בין אמות הסיפין הנצחיות שרוחות הזמן לא יוכלו להן, לבין תפאורה שלגביה ניתן לנקוט חירות פרשנית רבה יותר ולרעננה על-ידי התאמת הפרשנות של דרישות טכניות לנסיבות שנסתנו.
14. השקפה המאפשרת גמישות פרשנית מתאימה במיוחד לפרשנות הדרישות מהתחום הטכנולוגי, ובראש ובראשנה לטכנולוגיה של מידע, מכיוון שתחום זה מתפתח בקצב מסחרר ובאופן שהמחוקק (והמתוקק התנועתי בכלל זה) מתקשה להדביקו.
15. משכך, סבורני אנו סבורים, כי דרישת חתימת-יד על טופס ההתפקדות הנה דרישה טכנית פורמלית אשר לא היה ניתן לוותר עליה בעידן הטרום-אינטרנטי, אך עם התפשטות כורי האינטרנט אפשר להגמישה באופן שנראה בלחיצת כפתור חתימת יד לצורך ההצטרפות לתנועה.
16. למסקנה דומה נגיע גם אם נבחן את תכלית דרישת החתימה. התכלית היא לבטא את העובדה כי ההצטרפות היא פעולה אישית ולוודא שהמצטרף, הוא ולא אחר, הוא ולא שרף, הוא ולא שליח,

17. מבקש להצטרף לתנועה. דרישת החתימה שאינה חתימה בפני עו"ד לאחר הליך זיהוי, אינה מונעת את האפשרות של זיופים ומפקדי ארגזים למיניהם.

18. לעומת זאת, ההצטרפות באמצעות אינטרנט כרוכה במתן פרטי כרטיס האשראי של המבקש להצטרף ובזיהוי באמצעות פרטים אלה, תוך הצלבתם עם פרטי הזיהוי האחרים. במהלך הדיון שמענו גם את דברי מנכ"ל התנועה שטרח והגיע לבית הדין והסביר לנו, כי האפשרות לשלם את דמי ההצטרפות מכרטיס אשראי אחד מוגבלת לארבעה מצטרפים הקשורים ביניהם. ניתן לשלם דמי חבר בעבור בני משפחה באמצעות אותו כרטיס אשראי וזאת בעבור ארבעה אנשים לכל היותר.

19. אמצעי הזיהוי והמגבלות הקיימות ביחס להתפקדות באמצעות האינטרנט משיגות את תכלית מניעת הזיופים ומניעת הצטרפות המונית של אנשים באמצעות קבלני קולות הרבה יותר מן החתימה על

20. הטופס הידני. משכך, מן ההיבט התכליתי אין מניעה לראות בלחיצת כפתור של המאה ה-21 את חתימת היד של המאה ה-20.

21. לא זו אף זו – חוקת התנועה היא חוזה בין התנועה לחבריה. המנהג הוא מקור פרשני ביחס לחוזים וחובת תום הלב חולשת הן על שלב משא ומתן לכריתת חוזה והן על פרשנותו. בהיבט חוזי, מנהג מושרש בליכוד לתת תוקף להתפקדות באמצעות אינטרנט. מנהג זה מבוסס על פסק דין בעתירה 891/07 ובהתבסס עליו, כך שמענו מפי מנכ"ל התנועה, התפקדו מעל עשרת אלפים חברים מאז פתיחת האתר להתפקדות. הנוהג לאפשר התפקדות אינטרנטית תומך באפשרות לפרש את דרישת חתימת יד על הטופס ככוללת אפשרות של לחיצת כפתור על הטופס האלקטרוני.

22. יתר על כן, אם בפן החוזי עסקינן, הושטת סעד אותו מבקש העותר – התליית זכות ההצבעה של מעל עשרת אלפים חברים שהתפקדו באמצעות אתר האינטרנט – תהיה בבחינת פגיעה בהסתמכות של אותם חברים והתנהגות חסרת תום לב של התנועה. הרי התנועה הציגה בפני הציבור מצג לפיו ניתן להצטרף אליה באמצעות אתר האינטרנט. המבקשים להצטרף אליה הסתמכו על המצג, פעלו בהתאם לו ושינו את מצבם לרעה במובן זה שהם נתנו את פרטי האשראי שלהם ושילמו את דמי החבר. עתה מבקש העותר כי התנועה תתכחש למצג, תתלה את זכויותיהם של אותם חברים, ותדרוש מהם ביצוע פעולות נוספות כדי "לאשרר" את הצטרפותם לתנועה. אין הדבר עולה בקנה אחד עם דרישת תום הלב המצופה מתנועה פוליטית מובילה.

23. אשר לדרישה כי הטופס יותאם לדרישות החוקה בפן של הצהרה על היעדר הרשעות בעבירות שיש עמן קלון בשנה שקדמה לבקשת ההצטרפות – יש רגליים לחשש כי עצם דרישת הצהרה בעניין עבר פלילי אינה פשוטה לנוכח סעיף 22(א) לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א-1981. סוגיה נכבדה זו לא נדונה בפנינו ולכן לה, תוך שאנו מסתפקים לעת עתה בהצהרת היועץ המשפטי של התנועה ביחס לשינוי נוסח הטופס. אולם, מן הראוי להקדיש מחשבה לשאלה האם דרישת ההצהרה על עברו הפלילי של אדם במסגרת הצטרפות למפלגה עולה בקנה אחד עם חוק המרשם הפלילי.

24. מן הטעמים האלה, ובכפוף להצהרותיו של היועץ המשפטי של התנועה, אנו דוחים את העתירה.

(-)

(-)

(-)

חבר ביה"ד עו"ד רפי בוקר

חבר ביה"ד עו"ד יצחק בם

נשיא ביה"ד עו"ד מיכאל קליינר